

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai

2019 m. lapkričio 7 d.

Siunčiama el. paštu: info@am.lt**DĖL PASTABŲ LIETUVOS RESPUBLIKOS MIŠKŲ ĮSTATYMO Nr. I-671 7 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTUI Nr. 19-12547 PATEIKIMO**

Medienos prekybos asociacija (toliau – Asociacija) susipažino su Aplinkos ministerijos parengtu ir 2019 m. spalio 24 d. Teisės aktų informacinėje sistemoje užregistruotu Lietuvos Respublikos miškų įstatymo Nr. I-671 7 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu Nr. 19-12547 <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d30b86e0f62d11e9b1edb3c76ab78f41?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=588a2854-0fd3-4427-9b71-ccc9347784b2> (toliau – Įstatymo projektas), kuriame siūloma įstatymo 7 straipsnio 1 dalį papildyti nuostatomis, kad „Aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti parduodamą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas pirmiausia gali įsigyti ūkio subjektai, **atitinkantys šiuos socialinės ekonominės naudos šaliai kriterijus:**

1) ūkio subjektas per paskutinius 3 kalendorinius metus medienos gaminiams gaminti panaudojo ne mažiau kaip 80 procentų įsigytos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų;

2) vidutinis metinis ūkio subjekto sukurtų (užimtų) darbo vietų, tiesiogiai susietų su gaminių iš žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų gamyba, Lietuvos Respublikoje skaičius yra **ne mažesnis kaip penki**;

3) ūkio subjektas neturi pradelstų įsiskolinimų valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavėjui ir/ar yra įvykdęs įsipareigojimus Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, susijusius su mokesčių ir socialinio draudimo įmokų mokėjimu;

4) ūkio subjektas teisėtai pagrindais (kaip jam priklausančiais ilgalaikiais materialusis turtas, įskaitant turtą, įsigytą lizingo būdu) disponuoja gamybiniais įrenginiais, leidžiančiais perdirbti įsigytą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas.¹

Pažymime, kad **nesutinkame** su šiuo Įstatymo projektu. Primename, kad jau esame išsakę savo poziciją 2019 m. spalio 14 d. Aplinkos ministerijoje vykusio darbo grupės susitikimo metu, tačiau užregistruotame Įstatymo projekte į mūsų pastabas atsižvelgta nebuvo.

Asociacijai vis labiau nerimą kelia teisėkūros procesai, kai verslo subjektai inicijuoja ir įtakoja Aplinkos ministerijos rengiamų teisės aktų, kuriais siekiama sudaryti palankesnes sąlygas atskirai verslo grupei, inicijavimą.

Mūsų nuomone, visos šiame Įstatymo projekte įvardintos sąlygos ar kriterijai akivaizdžiai palankūs vienai įmonių kategorijai – Lietuvos medienos perdirbėjams.

Teikiame savo pastabas ir pastebėjimus Įstatymo projektui:

I. Dėl socialinės ekonominės naudos kriterijų

¹ <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAP/d30b86e0f62d11e9b1edb3c76ab78f41?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=588a2854-0fd3-4427-9b71-ccc9347784b2>

1. *Ūkio subjektas per paskutinius 3 kalendorinius metus medienos gaminiams gaminti panaudojo ne mažiau kaip 80 procentų išgytos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų.* Numatant 3 metų terminą atimama galimybė rinkoje esančioms įmonėms dabar pasiekti nustatytąjį kriterijų, t.y. nenumatomas joks pereinamasis laikotarpis, kuris leistų veikiančioms įmonėms „neiškrentant iš žaidimo“ siekti atitikties šiam kriterijui. Visiškai neaiški išgytos medienos kilmė.

Prašome paaiškinti:

a. ar projekte turima galvoje išgyta mediena iš valstybinių miškų, iš privačių miškų, iš ES valstybėse esančių miškų, iš trečiose šalyse esančių miškų?

b. kas vykdys išgytos medienos įmonėse patikras?

Atsakymai į šiuos klausimus turi būti pateikti įstatymo projekte, blogiausiu atveju – aiškinamajame rašte.

Apvalioji mediena yra miško produkcija, medienos pramonės žaliava, gaminama iš nupjautų medžių kamienų. Nugenėtas kamienas miške arba miško sandėlyje supjaustomas įvairaus ilgio atskiromis dalimis, vadinamomis rastais. Iš Įstatymo nuostatų neaišku, ar nugenėtas kamienas (tapęs rąstu) yra gaminyš. Formaliai tai laikytina gaminiu, nes atitinkamais darbais sukuriamą pridėtinę vertę. Neaiškumas, kas traktuotina gaminiu įstatyme gali tapti iššūkiu apibrėžimus (gaminio) reglamentuoti poįstatyminiuose teisės aktuose.

Prašome paaiškinti kodėl pasirinkta 80 procentų proporcija. Ar tai atitinka pataisas rengusių įmonių esamą situaciją?

Be to, **projekte nenumatomos jokios pasekmės įmonėms**, kurios aukciono dieną atitinka visus kriterijus, tačiau, pasinaudodamos įgyta pirmenybe, pradeda medienos eksportą (tuo, žinoma, nukonkuruodamos dabar veikiančias įmones) ir pažeidžia 80 procentų proporciją. Jokių pasekmių (pvz. sutarties nutraukimas) tokioms įmonėms nenumatoma. Projekte turi būti numatyta atsakomybė už tokių kriterijų nesilaikymą bei įvardinta instituciją vykdysianti jų laikymosi kontrolę (po sutarties sudarymo).

Prašome paaiškinti ir pateikti skaičiavimus:

a. kas vykdys proporcijos kontrolę (kuria gali tekti vykdyti ir kitose ES valstybėse)?

b. kokie būtų tokių patikrų kaštai?

Šią informaciją prašome pateikti aiškinamajame rašte.

2. *Vidutinis metinis ūkio subjekto sukurtų (užimtų) darbo vietų, tiesiogiai susietų su gaminių iš žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų gamyba, Lietuvos Respublikoje skaičius yra ne mažesnis kaip penki.* Iš šios Įstatymo projekto formuluotės nėra aišku ar „Metinis sukurtų darbo vietų skaičius“ reiškia kiekvienais metais (pagal pirmą punktą – per pastaruosius 3 metus) sukuriamas darbo vietas ar tik paskutiniais metais turimas darbo vietas. Pvz. jei darbo vietas įmonė įkūrė anksčiau (prieš 10 metų), ar ji laikoma atitinkančia kriterijų? Kodėl nepasirenkamas esamų darbo vietų kriterijus projekto rengėjai nepaaiškina.

Nesuprantamas Aplinkos ministerijos pasirinkimas naudoti darbo vietos sąvoka (**Darbo vieta** – vieta, kurioje asmuo dirba darbo sutartyje sulgytą darbą arba atlieka viešojo administravimo funkcijas (*Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos*

(įstatymas)), o ne darbuotojo sąvoka bei nustatyta prievolė darbo vietoms būti tik Lietuvoje.

Prašoma paaiškinti:

- kaip bus vertinama, jei darbo vieta yra Latvijoje, tačiau Lietuvos įmonės darbuotojas iš ten dirba (pvz. IT pagalba) ir valdo procesus vykstančius įmonėje (LR teritorijoje)?
- kokios sankcijos bus taikomos įmonei, kuri po aukciono ir sutarties sudarymo nebeatitiks kriterijaus, kad darbo vieta turi būti tik Lietuvoje?
- Kas kontroliuos šio kriterijaus laikymąsi (vykdys patikras) ir kiek kainuos tokia patikra?

Atsakymai į šiuos klausimus turi būti pateikti (įtvirtinti įstatymo projekte), o kontrolės kaštai nurodyti aiškinamajame rašte.

- Ūkio subjektas neturi pradelstų įsiskolinimų valstybiniuose miškuose pagamintos žaliavinės medienos ir (ar) miško kirtimo liekanų pardavėjui ir/ar yra įvykdęs įsipareigojimus Lietuvos Respublikos valstybės biudžetui, susijusius su mokesčių ir socialinio draudimo įmokų mokėjimu.*** Tai mažiausiai diskutuotinas kriterijus. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad nemažai teisės aktų, reglamentuojančių licencijų išdavimo, dalyvavimo konkursuose ir pan. sąlygas, mokesčių mokėtojai nustato prievolę pateikti institucijoms AVMI išduotą pažymą, taip pat institucijų teisę gauti AVMI pažymą, o šis procesas jau yra reglamentuotas Atsiskaitymo su valstybės, savivaldybių biudžetais ir valstybės pinigų fondais pažymų išdavimo taisyklėse, patvirtintose 2003 m. lapkričio 18 d. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos įsakymu Nr. V-298, manome, kad kriterijus neapima įsiskolinimo savivaldybių biudžetams.
- Ūkio subjektas teisėtai pagrindais (kaip jam priklausančiais ilgalaikiais materialusis turtas, įskaitant turtą, įsigytą lizingo būdu) disponuoja gamybiniais įrenginiais, leidžiančiais perdirbti įsigytą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas.*** Šis kriterijus dėl savo neapibrėžtumo sudaro galimybę sprendimų priėmėjui (Aplinkos ministerijai ar medienos pardavėjui) eliminuoti iš potencialių pirkėjų bet kurį asmenį. Vien tai, kad gamybinis įrenginys neapibrėžiamas šiame projekte, leidžia tiek kirvį ar paprastą pjūklą priskirti tokiam įrenginiui, tiek vėliau poįstatyminiuose teisės aktuose bandyti kelti gamybinio įrenginio kartelę aukšty, kaip tai bus patogu šiuos kriterijus pateikusiems medienos pramonės atstovams. Prašome įstatymo projekte pateikti ir apibrėžti gamybinių pajėgumų sąvoką, tam kad nekiltų neaiškumo dėl įstatymo taikymo, tuo pačiu mažinant korupcijos tikimybę dėl galimybės institucijoms ar atskiriems pareigūnams pasinaudoti plačia diskrecija.

II. Dėl įstatymo vykdymo kontrolės

Medienos pardavimo aukcionuose dalyvauja labai daug subjektų. Jų patikra šiame įstatymo projekte visiškai neregamentuota. Tai sudaro galimybes įmonėms neaiškiomis priemonėmis įtikinti prekybą vykdančią subjektą, kad ji atitinka kriterijus.

Pažymėtina, kad 1 ir 4 kriterijai taikomi ir ne tik Lietuvoje esantiems pajėgumams ar vykdomai veiklai. Užtikrinti tokios apimtios kontrolę reikia didelių pajėgumų, sutarčių su kitomis

valstybėmis dėl duomenų teikimo, dažnų komandiruočių, kurių tikslas patikrinti esamus pajėgumus kitose valstybėse. Projekte nenumatyta atsakomybė už neteisingos informacijos teikimą.

Prašome paaiškinti ir pateikti skaičiavimus:

a. Kaip bus užtikrinama įmonių atitiktis įvardintiems kriterijams? Ar tai bus daroma poįstatyminiais teisės aktais? Jei taip, kokias?

b. kiek gali kainuoti pačiai valstybei sukurti patikros mechanizmą (skundų nagrinėjimas, informacijos gavimas, kai teikiami neteisingi duomenys)?

c. kas bus, jei įmonė po sutarties sudarymo (ilgalaikės sutartys sudaromos iki 10 metų) pažeis visus 4 kriterijus?

Šią informaciją prašome pateikti projekto aiškinamajame rašte.

III. Dėl korupcijos pasireiškimo galimybių

Mūsų nuomone, toks reglamentavimas sudaro sąlygas korupcijai dėl savo neapibrėžtumo ir nepagrįstai didelės diskrecijos teisės suteikimo tiek institucijoms, tiek atskiriems kontroliuojantiems pareigūnams.

IV. Dėl konkurencijos ribojimo

Manome, kad priėmus tokius pakeitimus, **bus apribotos daugelio įmonių galimybės pirkti aukcionuose** ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti apvaliąją medieną, tuo pačiu **sudarant išskirtines teises atskiroms įmonėms**, kurioms tokie kriterijai tinkami.

V. Dėl laisvo prekių judėjimo

Mūsų manymu, siūlomos teisės akto nuostatos taip pat pažeidžia laisvo prekių judėjimo principą. Teisė į laisvą valstybėse narėse arba trečiosiose šalyse pagamintų prekių, kurios yra laisvoje apyvartoje valstybėse narėse, judėjimą – vienas pagrindinių Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo principų (SESV 28 straipsnis).

VI. Dėl žalos valstybei

Toks reglamentavimas būtų žalingas valstybei, nes sumažėtų tiek medienos paklausa, tiek medienos kainos. Valstybė gautų gerokai mažiau pajamų, kai tuo tarpu įmonės, išsaugojusios galimybę pirkti aukcionuose, įgytų konkurencinį pranašumą, galėdamos pigiau nusipirkti medienos. Nepaneigiama ir jų galimybė eksportuoti tokią medieną.

Manome, kad kartu su projektu (aiškinamajame rašte) turi būti pateikti skaičiavimai:

a. kiek valstybės įmonė „Valstybinių miškų urėdija“ gaus mažiau pajamų?

b. kaip šis sumažėjimas paveiks įmonės veiklą (ar bus mažinamas darbuotojų skaičius ir jų atlyginimas, ar bus mažiau finansuojamas miškų atkūrimas, ar įmonė mažins savo investicinius įsigijimus) bei įplaukas į biudžetą (pelno mokestis, atskaitymai nuo parduotos medienos pagal Miškų įstatymą)?

VII. Dėl valstybės pagalbos

Nesuderinus numatomos medienos pardavimo medienos pramonei tvarkos pakeitimo su Europos Komisija, išlieka grėsmė, kad ateityje gali būti nustatytas neteisėtos ir nesuderinamos su vidaus rinka valstybės pagalbos faktas, o tai savo ruožtu pareikalautų gautos ekonominės naudos iš valstybės turto pardavimo už žemesnę nei rinkos kainą išieškojimo su palūkanomis iš tokios naudos gavėjų.

SESV 107 straipsnyje nustatyta, kad valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su vidaus rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai. Akivaizdu, kad šiuo įstatymu būtų suteikta pirmenybė įsigyti medieną įgauna tik tam tikros įmonės.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, **prašome:**

1. Įvertinti pateiktas pastabas ir atitinkamai pataisyti projektą bei pateikti atsakymus į rašte keliamus klausimus bei argumentuotą Aplinkos ministerijos nuomonę dėl rašte pateiktų pastabų Projektui;

2. Atlikti ir pateikti šiame rašte nurodytus skaičiavimus ir nurodyti juos aiškinamajame rašte arba derinimo pažymoje. Jei Aplinkos ministerija mano, kad šiame rašte nurodytų skaičiavimų atlikti netikslinga – prašome atsisakymo priežastis nurodyti derinimo pažymoje.

3. Neteikti šio Įstatymo projekto svarstymui Lietuvos Respublikos Vyriausybei tol, kol nebus atsižvelgta į suinteresuotų šalių pateiktas pastabas;

4. Jeigu vis dėlto būtų nuspręsta teikti įstatymo projektą Lietuvos Respublikos Vyriausybei, prašome prieš teikiant jį apsvarstyti Konsultacinėje miškų ūkio taryboje. Tokį pažadą buvo išsakęs Kęstutis Mažeika.

Atsakymą į šį raštą prašome siųsti el. pašto adresu: mpa.biuras@gmail.com.

Pagarbiai,

Egidijus Kontrimavičius

